На гальорці

Якби якусь хворобливу, сухотну циркову наїзниці, що сидить на похитується коні, місяцями без перерви ганяв по колу перед невгамовної публікою безжалісний, змахує то і знай батогом шеф, наїзниці, що пролітає по манежу, розсилаючи поцілунки, згинаючи талію, і якби ця забава тривала під безперервний рев оркестру і вентиляторів до все далі і далі, що минає сивого майбутнього, супроводжувана то затухаючими, то знову спалахуючими оваціями, коли ляскаючі руки являють собою, власне, парові молоти, — тоді, бути может , Якийсь юний глядач з гальорки поспішив би вниз по довгих сходах, повз всіх ярусів, увірвався б на манеж і вигукнув: "Стій!" — заглушаючи фанфари постійно підлаштовуватися оркестру.

Але ж все сталося не так; прекрасна дама, в білому і червоному, влітає на манеж крізь завісу, розсунути перед нею гордими уніформістами; директор, віддано шукає її погляду, запобігливо поспішає, задихаючись, їй назустріч; дбайливо підсаджує її на сіру в яблуках кінь, немов би вона його найулюбленіша онука, відправляється в небезпечний вояж; ніяк не наважується подати батогом сигнал; в кінці кінців пересилює себе і подає його, голосно клацаючи; біжить з відкритим ротом, поруч з конем; стежить за стрибками наїзниці уважним поглядом; ледь розуміє її артистизм; намагається застерегти вигуками по-англійськи; несамовито закликає конюхів, що тримають обручі, до сугубою уважності; перед її коронним сальто-мортале заклинає оркестр, здійнявши вгору руки, стихнути і врешті-решт знімає Маленьку з тремтячою коні, цілує в обидві щоки і тут будь-який винесення публіки не вважатиме достатньою; сама ж вона, підтримувана директором, високо піднявшись на шкарпетки, овіяна порохом, розкинувши руки, відкинувши головку, бажала б поділитися своїм щастям з усім цирком — а раз все сталося так, глядач з гальорки

притискається лицем до бар'єра і, занурюючись в звуки фінального маршу , немов у важкий сон, ридає, сам того не помічаючи.

Міст

Я був холодним і твердим, я був мостом, я лежав над прірвою. По цей бік в землю увійшли пальці ніг, по ту сторону — руки; я вчепився зубами в розсипчастий суглинок. Фалди мого сюртука бовталися у мене з боків. Внизу шумів крижаний струмок, де водилася форель. Жоден турист не заходив на цю непрохідну кручу, міст ще не був позначений на картах ... Так я лежав і чекав; я мимоволі повинен був чекати. Чи не впавши, жоден міст, якщо вже він споруджений, не перестає бути мостом.

Це сталося якось під вечір — чи був то тисячний вечір, не знаю: мої думки йшли завжди безладно і завжди по колу. Якось під вечір влітку струмок задзюркотіла глухо, і тут я почув людські кроки! До мене, до мене ... Поквитатись, міст, послужи, брус без перил, витримай того, хто тобі довірився. Невірність його ходи зм'якши непомітно, але, якщо він захитається, покажи йому, на що ти здатний, і, як якийсь гірський бог, жбурни його на ту сторону. Він підійшов, вистукав мене залізним наконечником своїй тростини, потім підняв і поправив нею фалди мого сюртука. Він занурив наконечник в мої скуйовджене волосся і довго не виймав його звідти, мабуть, дико озираючись на всі боки. А потім — я як раз летів за ним в мріях за гори і доли — він стрибнув обома ногами на середину мого тіла. Я здригнувся від дикого болю, в повному невіданні. Хто це був? Дитина? Бачення? Розбійник з великої дороги? Самогубець? Спокусник? Руйнівник? І я став поворачіватьс я, щоб побачити його ... Міст повертається! Не встиг я повернутися, як уже впав. Я впав і вже був роздерти і проткнути

загостреними голяка, які завжди так привітно дивилися на мене з вируючої води.

Коршун

Це був шуліка, він довбав мені дзьобом ноги. Черевики й панчохи він уже порвав, а тепер клював голі ноги. Довбав невтомно, потім кілька разів неспокійно облітав навколо мене і знову продовжував свою роботу. Повз проходив якийсь пан, він хвилинку спостерігав, потім запитав, чому я це терплю.

— Я ж беззахисний, — відгукнувся я. — Птах прилетіла і почала клювати, я, звичайно, намагався її відігнати, намагався навіть задушити, але ж така тварюка дуже сильна. Коршун вже хотів накинутися на моє обличчя, і я вважав за краще пожертвувати ногами. Зараз вони майже розтерзані.

— Навіщо ж вам терпіти цю муку? — сказав пан. — Досить одного пострілу — і шуліці кінець.

— Тільки і всього? — запитав я. — Може бути, ви застрельте його?

— Охоче, — відповів пан. — Але мені потрібно сходити додому і принести рушницю. А ви в стані потерпіти ще півгодини?

— Ну, не знаю, — відповів я і постояв кілька миттєвостей нерухомо, немов заціпенівши від болю, потім сказав: — Будь ласка, сходіть. У всякому разі, треба спробувати ...

— Добре. — погодився пан, — я поторопліюсь.

Під час цей розмови шуліка спокійно слухав і дивився то на мене, то на пана. Тут я побачив, що він все зрозумів; він злетів, потім різко відкинувся назад, щоб сильніше розмахнутися, і, немов метальник списа, глибоко всадив мені в рот свій дзьоб. Падаючи навзнак, я відчув, що вільний і що в моїй крові, що залила все глибини і затопила все берега, шуліка безповоротно захлинувся.

Прогулянка в гори

— Не знаю, — вигукнув я беззвучно, — я ж не знаю. Раз ніхто не йде, так ніхто і не йде. Я нікому не зробив зла, мені ніхто не зробив зла, але допомогти мені ніхто не хоче. Ніхто, ніхто. Ну і подумаєш. Тільки ось ніхто не допоможе мені, а то ці Ніхто-ніхто були б навіть дуже приємні. Я б дуже охоче — чому ні? — здійснив прогулянку в компанії таких Ніхто-ніхто. Зрозуміло, в гори, куди ж ще? Скільки їх, і всі вони притискаються один одному, скільки рук, і всі вони переплелися, схопилися разом, скільки ніг, і всі вони топчуться впритул одна до іншої. Само собою, все у фраках. Ось так ми і йдемо. Вітер пробирається всюди, де тільки між нами залишилася щілинки. В горах дихається так вільно! Дивно ще, що ми не співаємо.

Вночі

Поринути в ніч, як часом, опустивши голову, поринаєш в думки, — ось так бути всім єством, зануреним в ніч. Навколо тебе сплять люди. Маленька комедія, безневинний самообман, ніби вони сплять в будинках, на міцних ліжках, під міцним дахом, витягнувшись або підібгавши коліна на матрацах, підлогу простирадлами, під ковдрами; а насправді всі вони виявилися разом, як були колись разом, і потім знову, в пустельній місцевості, в таборі під відкритим небом, сила-силенна людей, ціла армія, цілий народ, — над ними холодне

небо, під ними холодна земля, вони сплять там, де стояли, ниць, поклавши голову на лікоть, спокійно дихаючи. А ти не спиш, ти один з правоохоронців і, щоб побачити іншого, розмахуєш палаючої головешкою, взятої з купи хмизу поряд з тобою. Чому ж ти не спиш? Але ж сказано, що хтось повинен бути на сторожі. Не спати хтось повинен.

Ворота закону

Біля воріт Закону стояв воротар. Прийшов до воротаря селянин і попросив пропустити його до Закону. Але воротар сказав, що в цю хвилину він пропустити його не може. І подумав відвідувач і знову запитав, чи може він увійти туди згодом?

— Можливо, — відповів сторож, — але зараз увійти не можна.

Однак врата Закону, як завжди, відкриті, а воротар стояв осторонь, і прохач, нахилившись, постарався заглянути в надра Закону. Побачивши це, воротар засміявся і сказав:

— Якщо тобі так не терпиться, спробуй увійти, не слухай мого заборони. Але знай: могутність моє велике. Але ж я тільки найменший з вартою. Там, від спокою до спокою, стоять воротарі, один могутніше іншого. Уже третій з них вселяв мені нестерпний страх.

Не чекав таких перепон селянин: "Адже доступ до Закону повинен бути відкритий для всіх в будь-який час", — подумав він. Але тут він пильніше глянув на воротаря, на його важку шубу, на гострий горбатий ніс, на довгу рідку чорну монгольську бороду і вирішив, що краще почекати, поки не дозволять увійти.

Сторож подав йому лавочку і дозволив сісти в стороні, біля входу. І сидів він там день за днем і рік за роком. Невпинно домагався він, щоб його впустили, і обтяжив воротареві цими проханнями. Іноді воротар допитував його, випитував, звідки він родом і багато іншого, але питання задавав байдуже, як важливий пан, і під кінець невпинно повторював, що пропустити його він ще не може.

Багато добра взяв з собою в дорогу селянин, і все, навіть найцінніше, він віддавав, щоб підкупити воротаря. А той все приймав, але при цьому говорив:

— Беру, щоб ти не думав, ніби ти щось упустив.

Йшли роки, увагу прохача невідступно була прикута до воротаря. Він забув, що є ще інші варти, і йому здавалося, що тільки цей, перший, перегороджує йому доступ до Закону. У перші роки він голосно проклинав цю свою невдачу, а потім прийшла старість і він тільки бурчав про себе.

Нарешті він впав у дитинство, і, тому що він стільки років вивчав воротаря і знав кожну блоху в його хутряному комірі, він благав навіть цих бліх допомогти йому умовити воротаря. Уже померк світло в його очах, і він не розумів, потемніло чи все навколо, або його обманював зір. Але тепер, у темряві, він побачив, що невгасимий світло струмує з брам Закону.

І ось життя його підійшла до кінця. Перед смертю все, що він зазнав за довгі роки, звелося в його думках до одного питання — це питання він ще жодного разу не ставив воротареві. Він підкликав його кивком — заклякле тіло вже не корилися йому, піднятися він не міг. І воротареві довелося низько нахилитися — тепер в порівнянні з ним прохач став зовсім незначного зростання.

— Що тобі ще треба дізнатися? — запитав воротар. — Ненаситний ти людина!

— Адже всі люди прагнуть до Закону, — сказав той, — як же сталося, що за всі ці довгі роки ніхто, крім мене, не вимагав, щоб його пропустили?

І воротар, бачачи, що селянин вже зовсім відходить, закричав щосили, щоб той ще встиг почути відповідь:

— Нікому сюди входу немає, цю браму були призначені для тебе одного! Тепер піду і замкну їх.